

ХУЛОСАИ НИҶОИИ

Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079

назди Институту фалсафа, сиёсатшиносӣ ба номи

**А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз рӯйи
диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм**

Парвандаи аттестатсионии № ____

Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 20.06.2026, № 52

Дар бораи сазовор донишманди Маҳмадова Фарзона Абдурахмоновна шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ.

Диссертатсияи Маҳмадова Фарзона Абдурахмоновна дар мавзӯи «Музокироти сиёсӣ ва хусусиятҳои бевоситаи он дар ҳалли низоъҳои минтақавӣ» (таҷрибаи Осиёи Марказӣ) барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ ба ҳимоя дар ҷаласаи Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институту фалсафа ва сиёсатшиносӣ ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, ки бо фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 октябри соли 2024, №364 ш/д) тасдиқ гардидааст, аз 11 –уми апрели соли 2026 (Протоколи № 42) қабул гардидааст. (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

Довталаби дараҷаи илмӣ Маҳмадова Фарзона Абдурахмоновна 27 декабри соли 1990 таваллуд шудааст. Ӯ соли 2013 Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро аз рӯйи ихтисоси сотсиология бо дипломи аъло хатм намудааст. Аз солҳои 2017 то ба имрӯз ба ҳайси ходими илмӣ шуъбаи масоили сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ Институту фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А.Баҳоваддинови АМИТ фаъолият мекунад. Маҳмадова Фарзона Абдурахмоновна зинаи унвонҷӯиро солҳои 2021 - 2024 дар шуъбаи масоили сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ Институту фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А.Баҳоваддинови АМИТ гузаронидааст.

Роҳбари илмӣ: Раҷабов Саитумбар Адинаевич – доктори илмҳои ҳуқуқ, профессор.

Муқарризони расмӣ:

1.Сайидзода Зафар Шералӣ – доктори илмҳои таърих, мудири шуъбаи Иттиҳоди Давлатҳои Мустақили Институту омӯзиши масъалаҳои давлатҳои Осиё ва Аврупои АМИТ.

2. Хусайнзода Аминчон Бурихон — номзади илмҳои сиёсӣ, муовини аввал оид ба таълимӣ-методи Донишгоҳи инноватсия ва технологияҳои рақамии Тоҷикистон.

Муассисаи пешбар – Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав” дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби мудири кафедраи сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқӣ, доктори илмҳои сиёсӣ, профессор, Саидов А.С., эксперт (омодасозии лоиҳаи тақриз), саромӯзгор, номзади илмҳои сиёсӣ, Раҷабализода С.Р ва котиби маҷлис, номзади илмҳои таърих, Одиназода Н.Х. имзо гардидааст, қайд менамоянд, ки диссертатсияи Маҳмадова Фарзона Абдурахмоновна дар мавзӯи «Музокироти сиёсӣ ва хусусиятҳои бевоситаи он дар ҳалли низоъҳои минтақавӣ» (таҷрибаи Осиёи Марказӣ), таҳқиқоти мукамал, дорои сохтори ягона, қори мустақилона анҷомёфта ва дорои нағзони илмӣ мебошад. Диссертатсияи Маҳмадова Ф.А аз рӯи мазмуну мундариҷаи худ ба талаботи бандҳои 32 - 33- и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, № 267 (бо тағйири иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, № 295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ: инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ аст.

Маҳмадова Фарзона Абдурахмоновна оид ба мавзӯи диссертатсия 11 мақола дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп намудааст. Инчунин оид ба масъалаҳои мавзӯи диссертатсионӣ дар конференсияи зиёди ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ баромад намудааст, ки маводҳои онҳо ҷоп гардидаанд. Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмии муаллиф инъикос ёфтаанд:

I. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

[1-М]. Маҳмадова Ф.А. Низои сиёсӣ, хусусият ва самтҳои гуногуни он дар равобити муносибатҳои байналхалқӣ ва миёнаравӣ//*[Матн]* / Ф. А. Маҳмадова// Аҳбори ИФСҲ ба номи А.Баҳоваддинови АМИТ –Душанбе - 2025 - №2 - С- 221-225. ISSN 2413-5151

[2-М]. Маҳмадова Ф.А. Модели аврупоии ҳамгирӣ: вазъ, мушкilot ва дурнамо// *[Матн]* /Ф. А. Маҳмадова//. Муносибатҳои байналмилалӣ ва амният. Душанбе- 2025 - №4 (16).- С.135-145. ISSN 2790 – 3567

[3-М]. Раджабов Ҷ., Махмадова Ф.А. Пограничные комиссии в Таджикистане – роль, функции и проблемы // *[Текст]* / **Раджабов Ҷ., Махмадова Ф.А.** // Известия Института философии, политологии и права имени А.Баховаддинова Академии наук Республики Таджикистан. – 2015. – №4. – С.48-52.

[4-М]. Махмадова Ф.А. Роль лидерства в посредничестве и разрешения политических конфликтов // *[Текст]* / **Махмадова Ф.А.** // Известия Института философии, политологии и права имени А.Баховаддинова Академии наук Республики Таджикистан. – 2018. – №2. – С.87-90.

[5-М]. Махмадова Ф.А., Мухаммад С.А. Диалог и некоторые отрицательные особенности политического терроризма // *[Текст]* / **Махмадова Ф.А. Мухаммад С.А.** // Известия Института философии, политологии и права имени А.Баховаддинова Академии наук Республики Таджикистан. – 2019. – №1. – С.161-165.

[6-М]. Махмадова Ф.А. Политические и дипломатические переговоры как особая форма урегулирование политического конфликта // *[Текст]* **Махмадова Ф.А.** Вестник НАНТ - № 1.- 2021

[7-М]. Махмадова Ф.А. Терроризм – религия или доктрина // *[Текст]* **Махмадова Ф.А.** Известия Института философии, политологии и права имени А.Баховаддинова Национальной академии наук Таджикистана. – 2020. – №1. – С.75-85.

[8-М]. Махмадова Ф.А. Национальное единство и цветные революции в условиях трансформации современного мира // *[Текст]* / **Махмадова Ф.А.** // Известия Института философии, политологии и права имени А.Баховаддинова Национальной академии наук Таджикистана. – 2020. – №2. – С.7585

[9-М]. Махмадова Ф.А. Роль политических переговоров в решении локальных конфликтов в Центральной Азии // *[Текст]* / **Махмадова Ф.А.** // Известия Института философии, политологии и права имени А.Баховаддинова Национальной академии наук Таджикистана. – 2020. – №3.

[10-М]. Махмадова Ф.А. Политические и дипломатические переговоры как особая форма урегулирования политического конфликта // *[Текст]* / **Махмадова Ф.А.** // Известия Академии наук Республики Таджикистан. Отделение общественных наук. – 2021. – №1.

[11-М]. Раджабов С., Махмадова Ф.А. Эмомалӣ Раҳмон ва музокироти сиёсӣ // **Матн/ Раджабов С., Махмадова Ф.А./** Муносибатҳои байналмилалӣ ва амният.-2026.-С.82-94.

II. Маърӯзаҳои илмӣ дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ

[12-М]. Махмадова Ф.А. Ҷанбаҳои назариявӣ методологии ҳувиёт ва ҳудшиносии миллӣ//. **[Матн]** / **Ф.А. Махмадова//** Конференсияи

байналмиллалӣ илмӣ-амалӣ: ИФСҲ ба номи А.Баҳоваддинови АМИТ 13. 03. 2026.

[13-М]. Маҳмадова Ф.А. Экстремизми байналмилалӣ - хавфу хатари ҷаҳони муосир// [Матн] /Ф.А. Маҳмадова// Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмию назариявӣ. Роҳҳои пешгирии экстремизм ва терроризм дар шароити имрӯза. - Душанбе, ДМТ - 9. 10. 2024.

[14-М]. Маҳмадова Ф .А. Усули пешбурди музокироти Эмомалӣ Раҳмон дар раванди муқолаи сиёсӣ//. [Матн] /Ф.А. Маҳмадова //Семинари илмию назариявӣ ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи “Нақши олимони ватанӣ дар таълиқҳои хизмати дипломатӣ” ДМТ- 22. 01. 2026.

[15-М]. Маҳмадова Ф.А. Истиқлол ва муқолаҳои сиёсӣ. [Матн] /Ф.А. Маҳмадова // Маводи конференсияи илмӣ-назариявӣ ҷумҳуриявӣ бахшида ба 34-умин солгарди Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Душанбе, – 2025. – С. 138-141

Ба автореферати диссертатсия тақризи муҳаққиқони зерин ворид шудаанд:

1.Анварӣ С. - номзоди илмҳои таърих, муовини декан оид ба илм ва инноватсияи факултети муносибатҳои байналмилалӣ, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва чунин эрод дорад:

- Дар автореферати рисола таҳлили музокироти сиёсӣ дар мисоли Туркменистон камтар ба назар мерасад.

2.Саидов Ҳ.С. -доктори илмҳои сиёсӣ, профессори кафедраи муносибатҳои байналмилалӣ ва дипломатияи Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон.

- Дар забон ва услуб баъзе нуқсонҳои техникӣ мушоҳида мегардад, онҳоро метавон бо сабки мутафовит ва бо истифода аз ибораҳои мафҳумҳои тоҷикӣ, бо сабки соддатар ва равшантар ифода намуд;

- Дар қисматҳои тоҷикӣ ва русии автореферат баъзе хатоҳои имлоӣ мушоҳида мегардад.

3.Алимшоев М.М. - номзоди илмҳои таърихи умумии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев”. Тақриз мусбат аст ва чунин эрод дорад:

- Хеле хуб мешуд, ки агар диссертант дар зербоби аввали боби дуюм, ки “Раванди музокироти ҳамчун масири ҳалли низоҳо дар кишварҳои Осиёи Марказӣ” номгузорӣ шудааст, таҳлили бевоситаи ягон низои минтақавӣ байналмилалиро ҳамчун намунаи раванди музокирот ё миёнаравиро дар ҳалли он нишон медоданд.

- Дар автореферати диссертатсия баъзе хатогиҳои техникӣ ва имлоӣ дида мешаванд, вале ин норасогиҳо бо мазмуну мундариҷа ва сифати кори илмӣ муаллиф таъсир расонида наметавонад.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 (тағйири иловаҳо ба Қарори мазкур аз 26-уми июни соли 2023, таҳти №295) тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъин гардидаанд. Интиҳоби муқарризон ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо дар мавзӯи таҳқиқшуда, аз ҷумла дар бораи ҷанбаҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқи масъалаи музокироти сиёсӣ ва хусусиятҳои он, равишҳои муосири илмӣ дар таҳқиқи мушкилоти музокироти сиёсӣ дипломатӣ ҳамчун навъи махсуси ҳалли низоъҳои сиёсӣ мақоми музокироти сиёсӣ дар раванди танзими низоъҳои маҳаллӣ дар Осиёи Марказӣ ва дурнамои татбиқи он, раванди музокирот ҳамчун масири ҳалли низоъҳо дар кишварҳои Осиёи Марказӣ, нақши музокироти сиёсӣ дар ҳалли низоъҳои маҳаллӣ дар Осиёи Марказӣ ва ғайра қорҳои илмӣ-таҳқиқотиро анҷом додаанд ва мутахассисони шинохтаи соҳаҳои илми худ маҳсуб меёбанд.

Муассисаи пешбар - Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав” дар самти омӯзиши масъалаҳои муҳими ҳаёти сиёсии ҷомеа, равандҳои мухталифи ҷомеа ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар шароити имрӯза, саҳми назаррас дорад.

Шурои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

— равишҳои илмӣ муосир дар таҳқиқи моҳияти музокироти сиёсӣ кушода дода шудааст;

— аҳамияти истифодаи музокироти сиёсӣ дипломатӣ ҳамчун навъи махсуси ҳалли низоъҳои сиёсӣ дида барома шудааст;

— хусусиятҳои бевоситаи музокироти сиёсӣ ва заминаҳои ба миён омадани низоъҳои минтақавӣ дар кишварҳои Осиёи Марказӣ муайян ва асоснок карда шудааст;

— мақоми омили инсонӣ дар раванди музокироти сиёсӣ таҳлилу таҳқиқ гардидааст;

— нақши Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун Сарвари сиёсӣ дар раванди музокироти сиёсӣ нишон дода шудааст;

— мақом ва нақши музокироти сиёсӣ дар ҳалли низоъҳои минтақавӣ дар кишварҳои пасошӯравии Осиёи Марказӣ муайян карда шудааст;

— дурнамои татбиқи музокироти сиёсӣ дар ҳалли низоъҳои эҳтимолии байнидавлатӣ дар Осиёи Марказӣ баррасӣ карда шудааст.

Вазифаҳои таҳқиқоти диссертациониро мақсади таҳқиқот муайян менамояд ва иҷрои онро ҳалли чунин вазифаҳо дар бар мегирад:

— таҳқиқу таҳлили равишҳои илмии муосир дар қушода додани моҳияти музокироти сиёсӣ;

— тавсифи музокироти сиёсӣ дипломатӣ ҳамчун навъи махсуси ҳалли низоъҳои минтақавӣ;

— дида баромадани хусусиятҳои бевоситаи музокироти сиёсӣ ва заминаҳои ба вучуд омадани низоъҳои минтақавӣ дар кишварҳои Осиёи Марказӣ;

— асоснок намудани мақом ва нақши музокироти сиёсӣ дар ҳалли низоъҳои минтақавӣ дар кишварҳои Осиёи Марказӣ;

— муайян намудани дурнамои татбиқи музокирот дар ҳалли низоъҳои эҳтимоли дар минтақаи Осиёи Марказӣ.

— таҳлил намудани мақоми омили инсонӣ дар раванди музокироти сиёсӣ;

— нишон додани нақши Эмомалӣ Раҳмонӣ ҳамчун Сарвари сиёсӣ дар раванди музокироти сиёсӣ;

Аҳамияти амалии мавзӯи таҳқиқот ба он асоснок карда мешавад, ки музокироти сиёсӣ яке аз мавзӯҳои бунёдии илмҳои сиёсӣ ба шумор рафта, дар раванди сулҳофарӣ, ваҳдат ва ба танзим даровардани тазодҳои иҷтимоӣ сиёсӣ аҳамияти муҳим дорад. Инчунин, аҳамияти амалии кори илмӣ-таҳқиқотӣ дар он зоҳир мегардад, ки пеши роҳи низоъҳои иҷтимоӣ сиёсӣ гирифта мешаванд ва ба ваъзияти дохилии кишвари мо ба эътидол оварда шуда, таъсири он ба дигар кишварҳои минтақа расида метавонад. Музокироти сиёсӣ шояд ягона усули аз байн бурдани ҷангу низоъ ва муътадил гардонидани ҳолати минтақаи Осиёи Марказӣ ва кишварҳо дар алоҳидагӣ бошад. Яъне музокироти сиёсӣ калиди ба даст овардани сулҳу ваҳдат ба шумор меравад.

Аҳамияти назарияи таҳқиқот бо он асоснок карда шудааст, ки идеяҳои сиёсатшиносони шинохта, инчунин дигар коркардҳои илмӣ муҳаққиқони ватаниву хориҷӣ дар соҳаи назария ва амалияи музокироти сиёсӣ ва хусусиятҳои бевоситаи он дар ҳалли низоъҳои минтақавӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ қабулшуда, дар танзим ва ҳалли низоъҳои сиёсӣ ташкил медиҳанд.

Илова бар ин, асосҳои назарияи таҳқиқотро парадигмаи низоъшиносӣ, ки ба концепсияи низои мусбӣ – функционалӣ, модели низоангези ҷомеа ва назарияи умумии низоъшиносӣ ташкил медиҳад.

Барои ҳалли вазифаҳои таҳқиқот, ки дар раванди таҳлили мавзӯи гузошта шудаанд, усулҳои умумии илмӣ, аз ҷумла системавӣ, мантиқӣ, функционалӣ, муқоисавӣ, сиёсатшиносӣ ва ғайра истифода шудаанд. Дар рисола равиши байнисоҳавӣ вобаста ба хусусиятҳои бевоситаи музокироти сиёсӣ истифода

шудааст, ки дар сиёсатшиносӣ, низоъшиносӣ ва дипломатия истифода гардидаанд.

Ба сифати сарчашмаи асоси концепсияҳои алоҳидаи олимони ватани ва хориҷи онд ба масоили музокироти сиёсӣ ва хусусиятҳои бевоситаи он дар ҳалли низоъҳои минтақавӣ истифода шудаанд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки натиҷагирӣ, ҳулосаҳо ва пешниҳодот дар таҳқиқот дар асоси сарчашмаҳои назариявӣ методологии диссертатсия асоснок карда шудаанд. Эътимоднокии натиҷаҳо дар таҳқиқот ин муҳолифат надоштани онҳо бо назарияи сиёсии мавҷуда ва мувофиқати методҳои илмӣ истифодашуда бо соҳаҳои илмҳои сиёсӣ ифода меёбад. Ҳамзамон, дар рафти таҳқиқоти мазкур сарчашмаҳои гуногуни иттилоотии расмӣ, маълумоти оморӣ истифода шудаанд, ки қисме аз натиҷаҳои таҳқиқот дар заминаи таҳлили онҳо, омӯзиши ҷанбаҳои назариявии мавзӯ ва таҳлили музокироти сиёсӣ дар равандҳои сиёсӣ ба даст омада, натиҷагирӣ шудаанд.

Саҳми шахсии докталаби дараҷаи илмӣ дар таҳия, коркард ва таҳлили ҳамаҷонибаи мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ маҳсули чандинсолаи фаъолияти илмӣ муаллиф мебошад. Дар ҳамаи марҳалаҳои иҷрои нақшаи кории илмӣ –таҳқиқотии пешбини шуда муаллиф бевосита иштирок намуда, ҳулоса ва тавсияҳои илмӣ пешниҳодшударо шахсан асоснок намудааст. Маҷлиси шӯрои диссертатсионӣ аз таърихи 20 июни соли 2026 дар бораи сазовор дониستاني Маҳмадова Фарзона Абдурахмоновна ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз руи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ: инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ қарор қабул намуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шӯрои диссертатсионӣ 12 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм аз рӯи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда 4 нафар.

Аз 12 нафар иштирокчиён, ки дар маҷлиси Шӯро ҳозир буданд, овоз доданд: тарафдор 12, муқобил - нест, бюллетенҳои беэътибор – нест.

Раиси Шӯрои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои сиёсӣ

Кувватзода С. З.

Котиби илмӣ
Шӯрои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои сиёсӣ
20.06.2026

Сангинов Н.Н.